

виражених емоційних переживань. При цьому, досліджувані обох підгруп фактично не відрізняються за вираженістю комунікативної емоційності, яка властива 54% студентів першої та 47% досліджуваних другої групи.

Висновки. Виявлено, що процес виникнення та розвитку професійного вигорання у студентів-психологів пов'язаний із впливом адаптаційних та емоційних чинників. Зокрема, студенти із високим показником професійного вигорання характеризуються зниженим показником адаптації та переважанням негативних емоційних станів. Натомість, студенти із переважанням зниженого показника професійного вигорання характеризуються підвищеним адаптаційним потенціалом та позитивним емоційним ставленням до процесу професіоналізації у виші.

Література:

1. Волинець Н. Структурні компоненти особистісного благополуччя в середовищі професійної діяльності. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : Психологічні науки.* Хмельницький, 2019. № 1. С. 33–54.

2. Гончарова Н. О. Психологічні особливості формування кар'єрних орієнтацій студентів. *Психологія і особистість.* 2020. Вип. 2 (18). С. 223–233.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ СТУДЕНТІВ З РІЗНИМ РІВНЕМ ЕМПАТІЇ

Пилипенко Д. С.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
dipylypenko12@gmail.com*

Актуальність дослідження пояснюється необхідністю розуміння психологічних чинників, що впливають на конструктивну міжособистісну взаємодію молоді. Серед таких, особливої уваги заслуговує емпатія.

Мета дослідження полягала у вивченні особливостей зв'язку між рівнем розвитку емпатії студентів та структурою їхньої міжособистісної взаємодії.

Проблема емпатії стала предметом вивчення західних та вітчизняних науковців, зокрема А. Адлера, М. Айві, К. Дера, Д. Келлі, Р. Кречфілда, С. Маркуса, А. Маслоу, Дж. Морено, К. Роджерса, Д. Сандлера, М. Harris, А. Холдера, L. Huand, Т. Гаврилової, О. Коваленко, Н. Чепелевої, В. Панка, Т. Титаренко та інш. Американський психолог К. Роджерс визначав емпатію як процес, який дозволяє сприймати внутрішній світ іншого, зі збереженням емоційних та смислових відтінків [7].

Ефективність процесу взаємодії між різними віковими та соціальними групами важко уявити без феномену емпатії. Вона надає можливість відчувати переживання інших людей і зрозуміти специфічні особливості їх емоційного стану та сприяє встановленню конструктивного діалогу [1, 2, 4, 5, 6].

Міжособистісну взаємодію визначають як важливу складову спілкування, що виявляється в організації людьми взаємних дій, спрямованих на реалізацію спільної діяльності. М.Н. Корнев та А.Б. Коваленко виокремлюють дві складові

міжособистісної взаємодії: змістовну та формальну [3]. Змістовна характеризує сукупність сформованих ставлень людини до іншого у взаємодії. Формальна виявляється у способах та діях реалізації цих ставлень до іншого.

Для досягнення мети було проведено емпіричне дослідження у якому взяли участь 40 студентів закладів вищої освіти міста Полтава. Вивчення емпатії здійснювалось за методикою В. Бойко. Аналіз змістовної та формальної складових міжособистісної взаємодії проведено за методиками Т. Лірі та К. Томаса. Результати порівняльного аналізу отриманих даних вказаних методик представлено на рис. 1.

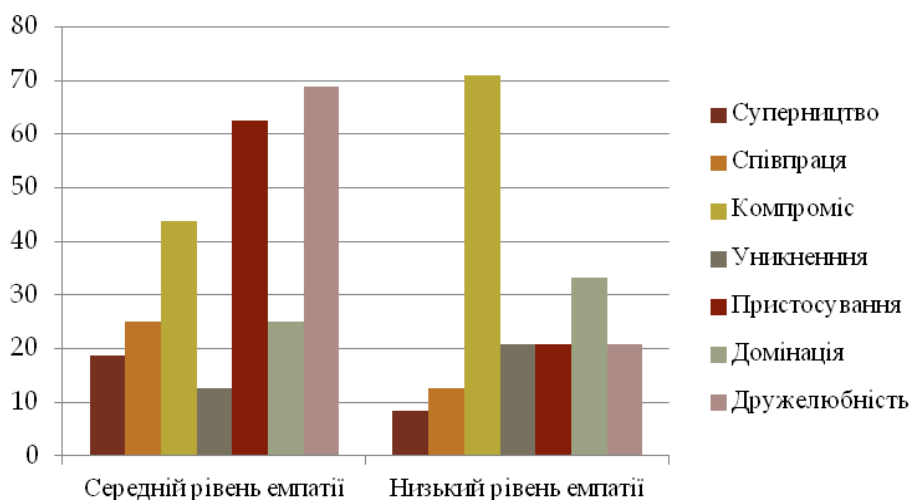

Рис. 1. Особливості міжособистісної взаємодії у студентів з різним рівнем розвитку емпатії

У ході дослідження встановлено, що кожен третій студент з низьким рівнем емпатії має схильність до домінації в міжособистісній взаємодії (33,3%). Студентам з середнім рівнем емпатії орієнтація на домінування у відносинах складає 25%. Окрім цього, студенти з середнім рівнем емпатії характеризуються яскраво вираженою доброзичливістю, вона притаманна 69%, що принаймні втричі більше, ніж у студентів з низьким рівнем емпатії – 21%.

Втричі більше у них і показник схильності до пристосування – 62,5%, що робить його найпоширенішим серед студентів з добре розвиненим емпатичним потенціалом. В той час, коли у низького рівня він становить - 20,8%. Ця ознака наголошує на важливості збереженні стосунків з опонентом в ситуації конфлікту, а також готовності поступитися власним інтересам, якщо в цьому з'явиться необхідність. Що стосовно різниці схильності до співпраці, то й вона очевидно більша на користь представників середнього рівня емпатії: 25% проти 12,5%. Водночас, у респондентів із низьким рівнем емпатії переважає стратегія компромісу у вирішенні конфліктних ситуації міжособистісної взаємодії 70,8%.

Менш розповсюдженою виявилась така стратегія взаємодії як суперництво. Вона спостерігається у 18,7% та 8,3% респондентів. Найчастіше вона зустрічається у студентів з середнім рівнем розвитку емпатії. Ці дані підвищують ймовірність прийняття та підтвердження гіпотези про існування зв'язку між рівнем емпатії та структурними ознаками міжособистісної взаємодії.

Висновки. Отже, проведене дослідження показало, наявність зв'язку між рівнем розвитку емпатії та структурою міжособистісної взаємодії студентів.

Дружелюбність як змістовна особливість міжособистісної взаємодії, більше притаманна студентам з добре розвинутим рівнем емпатії. За допомогою якісного та порівняльного аналізу співвідношень отриманих даних, зв'язок формальних особливостей міжособистісної взаємодії студентів (співпраці та пристосування) з середнім рівнем емпатії теж було підтверджено.

Щодо припущень по відношенню до специфіки міжособистісної взаємодії студентів з низьким рівнем розвитку емпатії, то вони підтвердились лише частково. Найпоширенішою поведінкою в ситуації конфлікту серед студентів з низьким рівнем емпатії є компроміс, що виявляється в орієнтації на пошук рішення, яке полягає у частковому задоволенні потреб учасників взаємодії.

Література:

1. Балашов Е.М. Психологічні особливості соціальної емпатії студентів як засобу самореалізації. *Наукові записки національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія і педагогіка»*. 2014. Вип. 29. С. 28-39.
2. Гаврилова Т.П. Эмпатия как специфический способ познания человека человеком. *Теоретические и прикладные проблемы психологии*. Краснодар, 1975. С.17-29
3. Корнєв М.Н., А.Б. Коваленко А.Б. Соціальна психологія. Підручник. К.: Либідь, 2008. 301с.
4. Кузьміна В., Гульбс О, Діхтяренко С. Розвиток емпатії у студентів психологічного профілю в групах активного соціально-психологічного навчання (АСПН). *Вісник ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Серія «Психологія»*. №60. С.45-50.
5. Мирошник О.Г. Конфлікти у студентських групах з різною композицією за ознаками статі. *Психологія і особистість*. 2021. №2 (20). С.117-128.
6. Основи практичної психології [Текст] В. Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелева та ін. : підручник. К. : Либідь, 1999. 536 с.
7. Rogers C. R. Empatic: an unappreciated way of being. *The Counseling Psychologist*. 1975. V. 5, N 2. P. 2-10.

ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНОСТІ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ГЕНДЕРНИХ ВІДМІННОСТЕЙ

Проценко М. В.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
marinakycb@gmail.com*

Актуальність проблеми. ХХІ століття є етапом швидкого розгортання комп'ютеризації всіх сфер соціального буття. Це виражається в розповсюдженні всесвітньої мережі Інтернет, перевищенні мережевого спілкування, навіть, на користь реальній взаємодії, поширенні on-line розваг тощо. Але зі збільшенням доступу до таких ресурсів відбувається